

Thema:	Levenswijsheid
Tekst:	Spreuken 1: 4
Lezen:	Spreuken 2:1-12
Gehouden te: Door:	Uithuizermeeden op 06 januari 2013 (09.30 uur) L.S.K. Hoogendoorn

installatie jeugdcoach

v/g

ps. 119:4

wetslezing: De Tien Geboden in nieuwtestamenteisch perspectief

GK gz. 164

gebed

ps. 19:3

L Spr. 2¹⁻¹²

ps. 119:49

tekst: Spr. 1⁴

GK gz. 22:1,4

gebed: voorbede jeugdcoach/mentoren/TJ(/PJT/PIJB/PB)

kollekte

GK gz. 23

zegen

1 inleiding

Een catechisatie-avond voorjaar 2011.

Vraag: 'Met wie identificeer je in de Bijbel vanwege zijn/haar geloof?'

Antwoorden komen er gemakkelijk:

Abraham, Mozes, David, Petrus, Paulus, Jezus...

Vraag: 'En met wie uit je omgeving?'

Geen antwoord...

'Thuis, in de kerk, op school...?'

Geen antwoord.

'V/m, opa/oma, ouderling/ds., leerkracht?'

Geen antwoord.

Schaamte, valse bescheidenheid...?

Of ... écht geen identificatiefiguren...?

Een jongere is gedoopt en wordt thuis gelovig opgevoed.

Hij/zij hoort uit de Bijbel gelezen worden en gebeden.

Hij leert zelf de Bijbel lezen en bidden.

Hij/zij ging naar de gereformeerde basisschool en gaat nu naar gereformeerd vervolgonderwijs.

Hij heeft al wel zo'n 1000 preken gehoord, zong en bad mee in de kerk, gaat naar catechisatie en vereniging en drinkt z'n biertje in de soos.

'Wanneer ga je belijdenis doen?' vraagt de ouderling hem op huisbezoek.

In een zeldzaam openhartig ogenblik antwoordt de jongere hem:

'Ik weet dat God er is, maar ik heb niks met Hem!'

Zijn ouders horen het in Keulen donderen...:

Ze zijn verbijsterd, verslagen, boos, schamen zich, en wat niet al in één moment.

'Maar ...', probeert de ouderling, maar kan verder niets zeggen.

'Jongen toch...!', zegt moeder bijna huilend.

Vader kijkt leeg voor zich uit en begint aan zelfonderzoek:

'Wat hebben we verkeerd gedaan?'

Het is niet altijd wat het lijkt.

Zo'n oppassende jongere, keurig in het gareel, geen moeite die op zondagmorgen uit bed te krijgen voor de kerk, en dan zó'n antwoord...

Wie is die jongere?

In het algemeen gesproken:

-hij heeft alles wat z'n hartje begeert, of hij werkt en spaart ervoor

-hij leeft van weekend tot weekend steeds voort

-hij leeft hier en nu

-zijn omgeving interesseert hem niet: 'boeih!''

-hij is nogal passief: 'chilluh!'

-hij is vooral bezig met zichzelf: 'pimpuh!'

Wie is die jongere?

Het leven overkomt hem.

Ook met minder mooie dingen:

ziekte, scheiding, sterven.

Hij is kwetsbaar:

moe, gestresst, bang, dwangmatig verslaafd aan Twitter, Facebook enz., hierin opgejaagd door z'n vrienden en z'n moeder die wereldkundig moet maken dat ze eerst haar strijk niet heeft gedaan en later wel.

Als kleuter wist hij wat hij worden wilde: brandweerman, vrachtwagenchauffeur, politieagent...

Nu weet hij niet te kiezen:

welke vrienden, welk profiel, welke opleiding, welke kerk, wel of geen geloof...

Hij weet veel, en wat hij niet weet zoekt hij op Google.

Vroeger speelde hij met lego.

Zijn kennis nu is lego-kennis:

hij kreeg van thuis, school en kerk allemaal losse steentjes aangereikt.

Hem werd niet geleerd hoe hij hiermee

een huis van kennis, geloof, hoop en liefde moe(s)t bouwen.

Hij weet niet wie hij is en waar hij naar toe wil of moet...

Zijn ouders denken: 'Hij komt er wel, geen probleemkind!'

Zijn leerkracht noteert opnieuw een voldoende...

Zijn catecheet verwacht hem het volgende seizoen op belijdeniscatechisatie...

Niemand kent hem wie en zoals hij is, denkt, voelt.

Niemand die écht interesse in hem toonde, tijd nam voor een goed gesprek.

Alleen vanachter de kracht of het scherm of tussen facebookberichtjes en sms-oproepjes door...

Of alleen maar bakken kennis over hem uitgoot...

Of alleen maar aan zichzelf dacht...

Dús stelt hij vast: 'Dan kent God mij óók niet...!'

Wat niemand had zien aankomen, een totale onaangename verrassing:

hij houdt God, geloof, kerk en thuis voor gezien.

Wie kan hem weer tot andere gedachten brengen?

De jeugdcoach misschien?

Nee: ik bedoel niet allereerst Jan Scholtens.

Maar zijn voorganger Salomo, wiens spreuken zijn verzameld in het gelijknamige bijbelboek.

2 thema en verdeling

DE INZET VAN SPREUKEN: LEVENSWIJSHEID

1 de doelgroep

2 de inhoud

1 DE INZET VAN SPREUKEN: LEVENSWIJSHEID: de doelgroep

Die is: 'mijn zoon': 1⁸ 10 2¹ 3¹ 4¹ (zonen) 10 20 5¹ 6¹ 20 7¹ 31².

Deze zoon is jongere.

Hij staat tussen jeugd en volwassenheid in.

Biebel vertaalt prachtig mooi: *slichte lu ... haalfwozzen jonkvolk.*

Slichte lu: mensen die niet veel boven de ogen hebben, zo zeggen wij dat ook wel.

Simpel, *een beetje dom*¹ (of meer...), eenvoudig.

Haalfwozzen: nog maar half opgegroeid, op weg naar de andere helft: helemaal volgroeid.

De jongere áls jongere is in het leven onervaren.

Hij is gemakkelijk te verleiden, bv. door verkeerde vrienden om te stelen of om het niet bij tongzoenen te laten.

Hij overziet niet de gevolgen van zijn daden:

dat het in de fik steken van een schuurtje een heel huis met bewoners kan doen branden.

Deze jongere gelooft graag alles: ' 't Staat toch op internet?!'

Hij wordt door twee Dames uitgenodigd: Mw. Wijsheid en Mw. Dwaasheid.

Beiden beloven hem lekker eten en drinken.

Hij is daar uiterst gevoelig voor...

Maar het maakt wél héél wat uit bij wíe je aan tafel gaat.

Bij de één raak je verzadigd en verkwikt...

Bij de ander val je vergiftigd neer...

Naar wie moet hij nou luisteren?

Naar Salomo in Spreuken.

Dat is het enig betrouwbare navigatiesysteem voor de weg die leven heet.

Spreuken zegt hem:

'Probeer óm te draaien!'

Sterker: 'Keer om, ga terug!'

Wég bij de dwaasheid vandaan, die niet anders is dan zonde tegen je Schepper-God en je naaste.

Wég bij de luiheid vandaan.

Zeg niet: 'Ik hou van je en daarom wil ik nu met jou bed!'

Laat zij jou dan in haar wijsheid antwoorden: 'Ware liefde wacht!'

Verkoop geen leugens, roddel en laster niet, wees trouw en betrouwbaar.

Kortom: leef Gods leefregels!

Wees ijverig in het goede.

Zoek het ware, het goede, het mooie.

Beheers jezelf: dan ben je sterker dan een stadsveroveraar: 16³².

Dat geeft meer voldoening dan instant bevrediging.

Spreek en doe waarheid: al is de leugen nóg zo snel, de waarheid achterhaalt die wel!

Kortom: leef de vrucht van de Geest: liefde, vreugde, vrede, vriendelijkheid, goedheid, enz.

Zo wordt een *slichte haalfwozzen* jongere een m/v *mit kestains*:

Hij komt tot zijn volle verstand.

Gezond verstand: gezuiverd van dwaasheid, goddeloosheid, zonde.

2 DE INZET VAN SPREUKEN: LEVENSWIJSHEID: de inhoud

Je staat aan het begin van zelfstandigheid.

Je denkt na over relatie, werk, God, geloof, kerk.

Je moet levenservaring opdoen.

Dan ben je gebaat bij inzicht.

Dat je kunt onderscheiden waar het op aan komt.

Laat Salomo je juist dát nou aanbieden: inzicht, onderscheidingsvermogen!

Je denkt: 'Dit is mijn route!'

Dan kan Spreuken je doen weten: 'Nee dus, ik wijs je een andere weg!'

Dat kan pijn doen.

Alsof je een tik over je vingers krijgt.

Maar:

Wie zich niets aantrekt van een waarschuwing, is een dwaas,

---

¹ *Een beetje dom*: typering van Máxima voor Willem-Alexander in een interview, en een gevleugelde uitdrukking geworden.

wie een terechtwijzing ter harte neemt, is verstandig.: Spr. 15⁵ Groot Nieuws Bijbel 1996.

En:

...als je een verstandig mens terechtwijst, zal hij er lering uit trekken.: Spr. 19²⁵ idem.

Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden.

Een opvoeder die je altijd in alles je zin geeft is geen goede opvoeder,
ook niet in jouw ogen...!

Salomo biedt je kennis.

Geen theorie.

Je kunt alles weten van muziek, zonder dat je een noot kunt spelen.

Meer van voetbal dan Johan Cruyff, maar hij voetbalde toch even beter...

Nee: geen theorie, maar praktische kennis.

Zeg maar: vmbo-/mbo-kennis.

Vakkennis, doe-kennis.

Al lerende doen en al doende leren.

Gebruikerskennis.

Spreuken is je gebruiksaanwijzing van hoe je in het leven moet staan tegenover God en zijn gebod en tegenover je naaste.

Een handzame handleiding, erg nuttig en praktisch.

Je kunt zónder proberen te leven, zoals je je pc of mobiel kunt gaan gebruiken zonder de handleiding eerst door te nemen.

Dat kan goed gaan, maar ook niet...

Als ik een Ikeameubel in elkaar moet zetten, lukt me dat zónder de gebruiksaanwijzing zéker niet...

Denk niet té gauw: 'Ik heb de wijsheid in pacht!'

Je zou je een lelijke buil kunnen vallen in het leven.

Zelfs onherstelbaar beschadigd raken...

Waarom moeilijk doen, als het gemakkelijk kan:

Salomo biedt zijn kennis aan op een presenterschaaltje, in hapklare brokstukken!

Zo wordt een *haalfwieze* een *wieze*.

Je manoeuvreert behendig op de vaak moeilijk begaanbare Levensweg.

Je moet constant opletten, verder kijken dan je voorligger, bedacht zijn op ongelukken, filevorming en vertraging en wegopbrekingen vanwege zonden en dwaasheden van goddelozen.

Dankzij bezonnenheid weet je e.e.a. te vermijden en ontwijken.

Dan zullen bedachtzaamheid en inzicht je beschermen, je behoeden: 2¹¹ GNB 1996.

Je weet met wie je een relatie aan kunt gaan en met wie niet: 5².

Bezonnenheid: zo heet het huis van Mw. Wijsheid: 8¹².

Aan en naast anderen en nu ook aan jou, Jan, als jeugdcoach de eervolle taak
dít inzicht, déze kennis, déze levenskunst en levenskunde te vergroten!

3 uitleiding

Jongeren beschikken razendsnel over allerlei informatie.

Dat is niet hetzelfde als je eigen denken stimuleren en hoe je eigen visie is op de wereld om je heen.

Je kunt snel een samenvatting van een boek downloaden.

Dat is iets anders dan dat je een boek zelf doorkruipt en je eigen mening erover opschrijft.

Google en Wikipedia enz. bieden je veel, maar geen levenswijsheid.

Daarin verschillen ze met Spreuken.

Al ben je een talenwonder, heb je een wiskundeknobbel, ben je hoogbegaafd,

leef je in vrijwillige armoede en koop je alleen eerlijke handelsproducten:

zonder de wijsheid heb je er niets aan: naar 1 Kor. 13¹⁻³.

Advies: elke dag een spreuk op je mobiel en neem een ogenblik te tijd die op je te laten inwerken!

Wat heb je nodig?

Geen religie, maar relatie.

Geen bakken kennis óver God uit Bijbel, Naam en Feit en z'n opvolger, HC enz., maar doorleefde kennis ván God.

De duivel kan je ook cavé-lessen geven: hij weet heel veel over God en de Bijbel.

Maar hij heeft geen bevindelijke, geen harts-kennis van God.

Hij heeft een negatieve relatie met zijn en jouw Schepper.

Met de Bijbel in z'n mond is hij een slechte wegwijzer die je doet afdwalen van Gods weg.

Hoor maar hoe hij dat bij Jezus probeert te doen: Mt. 4¹⁻¹¹.

Je hebt de *Zondagen* 32-52 over Gods gebod en het gebed nodig om op alle *maandagen-zaterdagen* van je leven over Gods wegen te gaan.

Je hebt nog méér nodig:

Ouders die zélf volwassen (durven te) zijn.

Die je niet afschepen met: 'Omdat ik het zeg', 'Omdat het in de Bijbel staat', 'Vroeger leerde ik ook zo'

Die zin hebben/maken je op te voeden, tijd ervoor nemen.

Laatst zag ik een moeder op haar fiets met haar kleintje voorop in het kinderstoeltje.

Mamma was druk aan het praten: via haar mobieltje, niet met haar kleintje...

Ouders die je veiligheid bieden, die je een uitglijder gunnen in al je kwetsbaarheid en onzekerheid.

Die je de leer van Gods Woord niet alleen aanleren en láten aanleren, maar vóór-léven.

U, v/m, bent de identificatiefiguur bij uitstek.

Wees u hiervan bewust.

Na u komen vrienden/vriendinnen.

Na hen komt niks en niemand.

Daarna de leerkracht.

Tenslotte de ouderling, diaken en dominee.

En helemaal onderaan bungelen mentor en jeugdcoach...

Laat u zich niet ontmoedigen!

Werk aan uw identificatierol.

Zo moeilijk is dat niet.

Wat vraagt de Here anders van u dan onze jongeren lief te hebben met ons hart?

Hen te zien met de ogen van ons hart?

Alleen met het hart zie je juist...²

Hartsverbondenheid ipv te klagen over 'die jeugd van tegenwoordig'...

Uit baldadige catechisanten van vroeger zijn voorbeeldige moeders en vaders en

Weleerwaarde en eerwaarde Heren en Brs. gegroeid...

Wees echt: authentiek.

Durf uzelf kwetsbaar op te stellen.

Niet op een wipwap: u hoog, de jongere laag.

Náást elkaar met vragen en zoeken naar antwoorden:

-wie is God voor jou, en Jezus

-waarom zou ik Jezus volgen: hoe dan, waarin dan?

-waar moet ik van verlost worden

-wat heb ik eraan als ik geloof?

-enz.

Durf minder populair te zijn om aan respect te winnen.

---

² Antoine de Saint-Exupéry, *De kleine prins*.

Dit alles geldt voor ons allemaal, als gemeente, getuige de zinvolle inhoudsrijke toevoeging bij onze nieuwste doopformulieren.

Laten we bij dit alles niet twijfelen aan Góds hart, zijn liefde en zijn eindbestemming voor onze jongeren!

Die reikt ver: tot verloren zoons en dochters.

Hij is bij machte van dwaalwegen terug te leiden naar wegen die tot het doel leiden:

*En overtuig mij dag aan dag
dat Gij mij hebt geroepen,
ja, dat ik leven mag!*

GK gz. 22:4

Niets uit dit document mag gepubliceerd, vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de predikant ds. L.S.K. Hoogendoorn. Ter voorbereiding van, en openbaarmaking in de zondagse eredienst, en of ter voorbereiding van Bijbelstudie-[bijeenkomsten] is geen toestemming nodig, wel wil de predikant daarvan in kennis gesteld worden.

lsk.hoogendoorn@solcon.nl